

malen als voorbeeld gediend hebben voor de afbeeldingen in latere ontleedkundige werken, de teekeningen in het manuscript vervaardigd zijn naar voorbeelden uit een mij nog onbekend ontleedkundig werk, waarschijnlijk ook van een Fransche ontleedkundige, uit een lateren tijd dan VESALIUS.

Ook de eerste bladen van het manuscript bevatten teekeningen, die niet in de werken van BARTHOLINUS of DIONIS zijn terug te vinden. Het zijn afbeeldingen van het spierstelsel. Ik vond ze in het folio-werk van ANDREAS LAURENTIUS. Parijs. 1600. Die op de bladen 1 en 2 komen tezamen voor op de eerste prent bij LAURENTIUS. bldz. 215. Ook hier zijn in het manuscript de genitalia bedekt door een lendendoek. Blad 3 komt overeen met bldz. 243; bldz 4 met bldz. 245 (hier is de console weggelaten, waarop de rechterknie rust, zoodat op de teekening in het manuscript dit been, gebogen in de knie, in de lucht zweeft): blad 5 en 6 vormen tezamen bldz. 233: bldz. 19, bldz. 235, de figuur 1: bldz. 24, bldz. 265 figuur XVII bij LAURENTIUS.

Merkwaardig zijn de teekeningen op de bladen 32 en 39, waar de nateekenaar aan zijn figuren een onmiskenbaar Mongoolsch type gegeven heeft. Blad 39 is nageteekend van een der bekende VALVERDENSCHEN figuren: de romp van een man met opgeslagen sternum. De gravure bij BARTHOLINUS vertoont een man met dichte oogen, een baard, knevel en zwaren haardos, het manuscript geeft het hoofd te zien van een Mongool met dichte oogen, maar zonder eenige aanduiding van haargroei.

Uit het bovenstaande blijkt, dat het Chineesche manuscript ons geen beeld geeft van de kennis der ontleedkunde bij de Chineezen in de 18de eeuw, dat wil zeggen, dat het geen Chineesche ontleedkunde is, maar, zooals PERENNIN schreef, een compilatie van verschillende Fransche ontleedkundigen. Niettemin is deze facsimile-uitgave, die slechts in enkele exemplaren in den handel gebracht is, een welkome aanwinst voor de geschiedenis der ontleedkunde.

Ten slotte een woord over de uitgave zelf. Boven allen lof verheven is de uitvoering onberispelijk.

J. G. DE LINT.

L I T E R A T U U R - O V E R Z I C H T E N .

Annals of medical history, Volume IX (1927) No, 3.

ASTLEY PASTON COOPER ASHHURST. *The centenary of LISTER (1827—1927): a tale of sepsis and antiseptis*. — Korte levensbeschrijving met een overzicht over de practijk der wondbehandeling in vorige eeuwen, waarbij de schrijver niet vergeet er op te wijzen, hoe onder LISTER'S voorgangers en tijdgenooten er verscheiden zijn te vinden, wier methodes met die van LISTER zijn te vergelijken, al komt hem de eer toe op het vraagstuk der wondinfectie zoowel theoretisch als practisch een bevredigend antwoord te hebben gegeven.

A. H. BARKLEY. *Dr. JOSEPH BUCHANAN (1785—1829)*. — Hoewel BUCHANAN onder de gunstigste voorteeuwen zijn geneeskundige loopbaan begon en zijn in 1812 verschenen werk: „*The philosophy of human nature*”, een groot en welverdiend succes had, heeft zijn veelzijdige belangstelling voor de meest verschillende onderwerpen hem verhinderd, dat te bereiken, wat men op grond van zijn begaafdheid van hem mocht verwachten.

WILLIAM MIDDLETON. *The medical aspect of ROBERT HOOKE.* — ROBERT HOOKE, geboren 1635 behoort tot de in zijn eeuw niet zeldzame figuren, die hun leven aan het experimenteel natuuronderzoek hebben gewijd. In 1658 maakte hij voor BOYLE een luchtpomp en raakte daardoor bij vele geleerden bekend. Uit hetzelfde jaar dagteekent een model van een vliegmachine, die zelfstandig kon opstijgen. Zijn benoeming tot Curator der Royal Society deed hem o.a. in nauwer aanraking met van LEEUWENHOEK komen, wiens proeven hij herhaaldelijk contro-leerde. Zijn onderzoekingen omvatten microscopie, anatomie en physiologie. Over de samentrekking der spieren vindt hij een vernuftige hypothese, hij doet een geslaagde bloedtransfusie bij een hond en bewijst door een zeer nauwkeurige, in het opstel in zijn eigen woorden medegedeelde proef, dat de ademhalingsbeweging der longen niet noodzakelijk was voor het onderhouden van het leven en de regelmatigheid van den bloedstroom. Zijn groote gaven als onderzoeker, zijn scherpzinnigheid en zijn werkracht vergoedden ruimschoots, wat hij aan karaktereigenschappen te kort kwam.

WILLIAM SIMON. *The influence of the three MONROS on the practice of medicine and surgery.* — ALEXANDER MONRO, de eerste van deze dynastie van beroemde artsen, werd in 1697 geboren en telde BOERHAAVE onder zijn leermeesters, werd reeds in 1719 professor in de ontleedkunde te Edinburg en gaf den stoot tot de oprichting van een ziekenhuis voor klinisch onderricht. Zijn onderzoekingen betreffen voornamelijk osteologie, embryologie en pathologische anatomie. Zijn voorschriften voor de inoculatie doen hem als een bekwaam en voorzichtig arts kennen. Na een veertigjarig professoraat werd hij door zijn zoon, wiens naam in het foramen MONROI voortleeft, opgevolgd. Ook deze studeerde te Leiden en was bevriend met ALBINUS en PETRUS CAMPER. Hij was de eerste, die paracentesis der borstkas voorstelde en maakte zich verdienstelijk door uitgebreid onderzoek van het lymphstelsel. ALEXANDER MONRO III, geboren 1773 werd reeds in 1800 tot professor in de ontleed- en heelkunde benoemd, welke leerstoel hij tot 1846 bezette. In zijn proefschrift (1797) over dysphagia wordt voor het eerst de maagsonde genoemd. Zijn grootste verdienste bestaat in de uitgave van het nagelaten werk van zijn vader, waarvan de leesbaarheid door zijn wijdoopige noten en commentaren echter niet wordt bevorderd.

O. E. DENNEY. *Inaugural medical debate on elephantiasis or lepra Arabum by BENJAMIN NIESIUS, University of Strassbourg, July 1673.* — Afgezien van de aetiologie, die volgens de humoraal-pathologische leer wordt verklaard, vindt men in deze rede zulke juiste waarnemingen en heldere opmerkingen, dat zij op het oogenblik nog practische waarde heeft.

ROY L. MOODIE. *Studies in Paleopathology XXI. Injuries to the head among the pre-Columbian Peruvians.* — Een geweldig materiaal van Indiaansche schedels uit den tijd voor COLUMBUS vormt de stof voor dit opstel. De gevonden afwijkingen zijn in hoofdzaak genezen en niet genezen verwondingen van den schedel, die door steenen uit slingers, strijdbijlen of knotsen, de wapens der oude Peruanen zijn veroorzaakt. De genezen wonden toonen nagenoeg geen sporen van infectie, trepanatie werd herhaaldelijk gedaan.

Editorial, Book reviews.

No. 4. WARREN R. DAWSON. *Pygmies, dwarfs and hunchbacks in ancient Egypt.* — Een artikel, rijkelijk geïllustreerd met schetsen naar de origineele beelden en reliefs. Schrijver toont aan, dat de Egyptenaren onderscheid maakten tusschen de pygmeeën uit Centraal-Afrika en de eigenlijke dwergen. De laatste vertoonen alle kenteekenen van chondroplasie en vervulden aan het Egyptische hof dezelfde rol als de dwergen der vorsten in later tijden. Ook andere afwijkingen, als pes varus en equinus en tuberculose der wervelkolom zijn op Egyptische kunstwerken te vinden.

EDGAR M. BICK. *The cult of Asklepios, a critical study.* — Schrijver neemt aan, dat de tempels van ASKLEPIOS weinig hebben bijgedragen tot de ontwikkeling der Grieksche geneeskunde. De bewaarde votieven en opschriften hebben hoofdzakelijk betrekking op een zeker soort zieken, zooals ook nu nog bekende bedevaart-

plaatsen stroomen. Naast deze tempelgeneeskunst, die haar hulp van de godheid verwachtte en zich daarom weinig om aardse middelen bekommerde, bestond een uit de volksgeneeskunst gegroeide ervaringsgeneeskunde, die de kiemen eener wetenschap in zich had.

BURTON CHANCE. Dr. RICHARD BRIGHT, *an ophthalmologists' appreciation*. — Kort overzicht over BRIGHT's beschouwing der nephritis en haar aanvulling door het symptoom der retinitis door TÜRCK en LIEBREICH.

HENRY CHRISTIAN. *Kidney disease as described by RICHARD BRIGHT in the light of the knowledge of a century later*. — Afgezien van het microscopisch onderzoek der zieke nier, dat ons inzicht in den aard van het ziekelijk proces heeft verhelderd, zijn de klinische en pathologisch-anatomische waarnemingen van BRIGHT zoo nauwkeurig en volledig, dat zij nog met vrucht kunnen worden geraadpleegd.

JONATHAN WRIGHT. *Around generation in the Timaeus*. — De inhoud van dit artikel over de denkbeelden van PLATO, ARISTOTELES en andere filosofen der oudheid over het ontstaan van het leven en hun beteekenis voor de opvattingen van onzen tijd is niet in enkele regels saam te vatten.

ROY L. MOODIE. *POTT's disease in early historic Peru*. Uit de beenderen van Oud-Indiaansche graven mag worden afgeleid, dat tuberculose voor de ontdekking in Peru vrijwel onbekend was.

Mastoiditis in pre-Columbian Peru (met een photo).

H. A. DEROW. *MIDDLEMARCH and the physician*. — Vluchtige causerie over het huwelijk van den arts, naar aanleiding van ELIOT's *Middlemarch*, zonder eenig historisch belang.

STEPHEN D'IRSAY. *Patristic medicine*. — Een zeer goed gedocumenteerd artikel over den invloed der kerkvaders op de geneeskunst. Het Christendom bracht de elementen van menschenliefde en weldadigheid in de geneeskunde van het Westen en zorgde voor het behoud van de kennis der oudheid. Al ging het daarin dikwijls te ver, zijn verzet tegen de overdreven lichaamscultuur der oudheid, was niet ongegrond. Het rijke materiaal, in dit opstel verwerkt, zou een minder saamgedrongen vorm verdienen.

BRUNO MEINECKE. *Consumption (tuberculosis) in classical antiquity*. — Oudste bewijs voor het voorkomen van tuberculosis in de oudheid leverden Egyptische mummies. In de literatuur heeft HIPPOCRATES een getrouwe symptomatologie van de tuberculosis pulmonum gegeven, waarvan hij verschillende vormen onderscheidde. Bovendien kent hij de tuberculose van klieren en wervelkolom. Een lange rij van artsen, dichters en historici noemt de tuberculose, waaruit men mag afleiden, dat zij in de oudheid niet zeldzaam was. ARETAEUS VAN CAPPODOCIË maakt duidelijk onderscheid tusschen longtering en empyeem. Van de besmettelijkheid en het erfelijk voorkomen dier ziekte was men overtuigd, behalve longtuberculose kwamen vele andere vormen voor, die ten deele behoorlijk werden onderscheiden.

J. G. DE LINT. *The treatment of wounds of the abdomen in ancient times*. — Kort overzicht over de behandeling van buikwonden bij de classieken, gevolgd door een overzicht van de methode door GUY DE CHAULIAC toegepast, waaruit blijkt, dat hij wist, wat zijn voorgangers daarover hadden geschreven. Vier afbeeldingen van de syringotoma, het instrument om den buikwond te verwijderen, waarvan één uit een CHAULIAC handschrift van het Museum Meermanno-Westereianum en één uit de Universiteitsbibliotheek te Utrecht, zijn hierbij afgedrukt.

J. G. DE LINT. *Representations in the Utrecht manuscript of GUY DE CHAULIAC of instruments for the reduction of the uvula*. — Beschrijving van verschillende methodes ter behandeling van de gezwollen uvula o.a. de amputatie. In het Utrechtsche handschrift komen een paar teekeningen van daarvoor dienstige instrumenten voor, die in de 59 andere bekende handschriften van DE CHAULIAC ontbreken.

Editorials Book Reviews.